

Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Kuruluş ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Bütçe Komisyonları raporları (1/384)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71-294 6/112

15 . I . 1945

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Maarif Vekilliği merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 2287 sayılı kanuna ek olarak Maarif Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 8 . I . 1945 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Gereke

Son yıllarda Devletlerin karşılıklı münasebetleri arasında maarif hayatıyla ilgili hizmetlerin önemli bir yer tuttuğu, bu işleri görülmesi için de muhtelif memleketlerin sefaret heyetlerine müteahhas müşavir veya ataşeler memur ettikleri ve bu heyetlerin gerek buldukları memleketin kültür hayatını takip etmeğe, gerek kendi memleketleri maarif ve kültür müesseseleriyle buldukları memleketler maarifi ve kültür müesseseleri arasında münasebetler kurmağa çalıştıkları görülmektedir. Bu ihtiyaç memleketimiz için de kendini kuvvetle hissettirmekle ve bugün mevcut talebe müfettişleri vasıtasıyla bu hususun kısmen teminine çalışılmakta ise de kanuni bir dayanağı olmayan bu hizmetler tatbikatta istenen gelişmeyi gösterememektedir. Bu itibarla Maarif Vekilliği şimdilik yeni ve ayrı bir teşkilât yapmaksızın halen yabancı büyük kültür merkezlerinde vazife gören talebe müfettişlerimizi, aynı zamanda buldukları merkezlerdeki Türk elçilikleri nezdinde ataşe olarak vazifelendirmeye lüzumlu bulmaktadır. Bu suretle talebe müfettişlerinin aynı zamanda dışardaki Devlet mümessillerimizin nezaret ve idaresi altına girmeleri de sağlanacaktır. Bu esas kabul edildiği takdirde bundan böyle yabancı memleketlerde bulunacak talebe müfettişlerimiz yalnız Türk öğrencilerin öğrenim hayatını takip ve kontrolla kalmıyacaklar, aynı zamanda buldukları memleket veya bölgenin maarif ve kültür hayatını yakından işliyerek, memleketimiz teşkilâtını hergünkü durumdan, bu alanda görülen ilerleme ve değişmelerden muntazaman haberdar edecekler ve buldukları yerlerin maarif teşkilât ve müesseseleri de elçiliklerimizden memleketimiz kültür hayatı ve müesseseleri hakkında edinmek istedikleri her türlü malûmatı kolaylıkla elde etmek imkânını bulabileceklerdir. Bu suretle vazifelerinin hududu ve mahiyeti genişletilen talebe müfettişlerimizin hariçte vazife gören ve Hariciye Vekilliği teşkilâtına dâhil bulunmayan diğer Devlet memurları gibi diplomatik statüye dâhil olmalarında da fayda ve zaruret bulunmaktadır. Bu müfettişlere aynı zamanda diğer müşavir veya ataşeler için yapılan şekilde maaşlarına göre, teadül kanununun mümasil derecelerinden maaş alan Hariciye memurları gibi temsil tahsisatı ve rılması da zaruri görülmektedir.

İlişik kanun lâiyhasının birinci maddesi arzolunan maksadın temini için teklif olunmuştur. Gönderileceği memleketin diline ve maarif teşkilâtına gereken şekilde vukuf sahibi müfettişlerin, 2287

sayılı kanunun aradığı şartların tam olmaması dolayısıyla, seçilmesi mümkün olmayan hallerde ve zamanlarda, hizmeti aksatmamak için yollanacak müfettişte gerekli bütün vasıflar bulunduğu halde, alelûmum müfettişlerden bahsi geçen kanunun 26 nci maddesiyle istenen asgari öğretmenlik hizmeti müddetini doldurmuş olmanın şart tutulmamasına imkân bırakmak için de ikinci maddenin lâyihaya ilâvesinde fayda mülâhaza edilmiştir. Talebe müfettişlerine Maarif Vekilliği bütçesinden 1944 mali yılı içinde tediyesi gereken temsil tahsisatlarının ödenebilmesi için de bütçedeki ilgili faslın unvanının değiştirilmesi icabettiğinden muvakkat madde de bu maksatla teklif olunmuştur.

Millî Eğitim Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Millî Eğitim Komis.

Esas No. 1/384

Karar No. 8

2 . IV . 1945

Yüksek Başkanlığa

Maarif Vekilliği merkez teşkilâtı ve vazifeleri hakkındaki 2287 sayılı kanuna ek olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 8 . I . 1945 tarihli kararıyle Büyük Millet Meclisine sunulan kanun tasarısı ve gerekçesi havaleleri yolunca Komisyonumuzda Millî Eğitim Bakanı da hazır bulunduğu halde incelendi ve görüşüldü.

Bu tasarrımın amacı yurt dışındaki öğrencilerimizin her türlü işlerine bakmak üzere yabancı kültür merkezlerinde bulundurduğumuz Millî Eğitim Bakanlığınca müfettişlerinin buldukları merkezlerdeki elçiliklerimizin resmi kurullarına atâşe sıfatıyla girmelerini sağlamaktır. Sözü geçen müfettişlerin buldukları merkezlerdeki elçiliklerimizin resmi kurullarına atâşe sıfatıyla girmeleri onların vazifelerini başarı ile görebilmelerine yardım edeceğinden tasarrımın gözettiği amaç sağlayıcı mahiyette kanun hükümlerine lüzum bulunduğu Komisyonumuzca kabul edilmiş ve aşağıda gösterilen değişiklikler yapılmak suretiyle tasarrımın kanunlaşması uygun görülmüştür:

1. — Anayasanın ve İçtüzüğün ifadelerine uygun olarak kanun tasarrımının ifadesinde değişiklikler yapılmıştır.

2. — Tasarrımda iki ayrı madde içinde serpilmiş olan hükümlerin tek bir madde içine toplanması şekli tercih olunmuş ve Hükümetten gelen tasarrımdaki birinci ve ikinci maddeler yerine Komisyonumuzun hazırladığı metindeki birinci madde konmuştur.

3. — Hükümetten gelen tasarrımın ikinci maddesinde,

Millî Eğitim Bakanlığınca, 2287 sayılı kanunun 26 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yazılı şartları taşımadan da bir kimseyi yabancı memleketlere müfettiş olarak gönderebilmek yetkisini sağlayan bir hüküm bulunmaktadır. Bu hükme göre müfettişlerde aranmasından vazgeçilen şart bunların en az beş yıl öğretmenlik etmiş olmalarıdır.

Komisyonumuz yabancı memleketlere gönderilecek müfettişleri mutlak olarak öğretmenlik etmiş olmak kaydından sıyrılmayı doğru bulmamış. Millî Eğitim Bakanlığınca müfettişin önce bu şartı taşıyanlar arasında aranması, bulunmadığı takdirde bu şartı taşımayan bir kimsenin de müfettiş tayin olunabilmesi esasının kanunda belirtilmesini uygun görmüştür. Bu düşünce ile Komisyonumuzca hazırlanan metnin birinci maddesine gereken kayıtlar konmuştur.

4. — Hükümet tasarrımının iğreti maddesi aynen kabul edilmiş ancak Komisyonumuzca ikinci bir iğreti madde eklendiği için buna birinci iğreti madde denmiştir.

5. — Yabancı memleketlerdeki Millî Eğitim müfettişlikleri bürolarında hizmet gören kâtiplerin aylıkları; bu vazifelere, bunları başarabilecek değerde adaylar bulunmasına elverişli olmayacak kadar az görüldüğünden bu aylıkların bir miktar artırılmasına lüzum duyulmuş bu düşünce ile de iğreti ikinci madde konmuştur.

Üzerinde yapılan bu değişiklikler ile kanunlaşmasını uygun bulduğumuz tasarımı havalesi gereğince Bütçe Encümenine de gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygularımızla sunarız.

Millî Eğitim K.

Başkanı

Manisa

R. N. Edgüer

Sözcü

Sivas

R. Ş. Sırcer

Kâtip

Urfa

S. K. Yetkin

Ankara

B. Baykan

Bolu

H. R. Öymen

İzmir

E. Çınar

Kastamonu

T. Taşkıran

Aydın

A. S. Levent

Diyarbakır

O. Ocak

Bingöl

T. Bangüoğlu

İstanbul

İ. A. Gövsa

İzmir

Ş. Yunus

Konya

M. A. Binal

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/384

Karar No. 52

19. IV. 1945

Yüksek Başkanlığa

Millî Eğitim Bakanlığı merkez kuruluş ve görevleri hakkındaki 2278 sayılı kanuna ek olarak Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 15. I. 1945 tarihli ve 6/112 sayılı tezeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Millî Eğitim Komisyonu raporu ile birlikte Komisyonumuza verilmekle Millî Eğitim Bakanlığının yetkili memuru ile Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürü Hâdi Hüsman hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

2287 sayılı kanunun 26 nci maddesi Millî Eğitim müfettişi olabilmek için diğer şartlardan başka lise veya yüksek okullarda en az beş yıl öğretmenlik yapmış bulunmak şartını koymaktadır. Yabancı memleketlere gönderilecek öğrenci müfettişlerinin de Bakanlık müfettişlik kadrosundan seçildiğine göre bu şartı taşımaları esas olduğundan bunlar dışından bu işe vaziyetleri ve bilgileri daha uygun olanları tâyin etmek imkânı bulunmamakta ve şimdiki ihtiyaca göre bazı memleketlerde, bu niteliği taşımadığı halde teftiş görevini daha yetki ile kullanmakta olan bir başka kurulun aynı maksatla gönderilmiş müfettişine bu işin verilmesi daha faydalı görülmekte olduğundan yalnız öğrenci müfettişleri diplomatik heyet içine alınmasının görevlerini yapma bakımından sağlayacağı kolaylıklar sebebiyle faydalı ve bu suretle ödeneklerini de benzeri başka atâşeler gibi almaları bugünün yüksek hayat şartlarını kolay-

laştırma bakımından lüzumlu görüldüğünden bu tasarının hazırlandığı, alınan izahlardan ve yapılan incelemelerden anlaşılmıştır.

Millî Eğitim Komisyonu tasarının birinci maddesine ancak müfettiş kadrosunda bu nitelikte biri bulunmadığı hallerde bu kadro dışından birinin tâyini esasını koymuş ve öğrenci müfettişleri yanındaki kâtiplerin ücretlerinde ufak bir artırma yapmak suretiyle onların da bugünkü hayat şartlarına göre biraz daha fazla para alabilmelerini mümkün kılacak bir geçici maddeyi tasarıya eklemiştir.

Tasarı, Millî Eğitim Komisyonunun hazırladığı şekilde esas yönünden Komisyonumuzca da onanmış ise de başka memleketlerin eşit müfettişlerinin de öğrenci müfettişi olarak adlandırıldıkları düşünülerek bunların da öğrenci müfettişi adını taşımaları aynı zamanda Millî Eğitim müfettişlerinden ayırt edilmeleri bakımından da faydalı görülmüş ve tasarıda bu yolda gereken değişiklikler yapılmıştır.

Bundan başka birinci maddede bu müfettişlerin yalnız ilgili makam ve kişiler tarafından verilecek konuları inceleyeceği gibi bir anlam çıkmakta olduğundan kendilerine verilecek konular dışında da Millî Eğitim bakımından faydalı görecekları konuları inceleyip bildirmeleri görevlerini daha geniş yapmalarını sağlayacağı bakımından uygun görülmüş ve birinci maddeye bunu temine yeter bir kayıt eklenmiştir.

Bir kısmı da şekle ilgili olmak üzere yukarıda belirtilen değişikliklerle yeniden hazırlanan kanun tasarısı Kamutayın onayına konmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Kastamonu	Edirne	Tokad
T. Coşkan	M. N. Gündüzalp	H. N. Keşmir
Kâtip		
İstanbul	Aydın	Bitlis
F. Öymen	R. Alpman	B. Oşma

Çanakkale
S. T. Arsal
Giresun
M. Akkaya
İstanbul
H. Ülkmen
Mardin
R. Erten
Samsun
M. A. Yörüker

Diyarbakır
R. Bekit
Giresun
A. Sayar
Kütahya
H. Pekcan
Muğla
H. Kitabcı
Yozgad
S. İçöz

Diyarbakır
Ş. Uluğ
İstanbul
H. Kortel
Manisa
F. Kurdoğlu
Rize
T. B. Balta
Zonguldak
E. Erişirgil

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Maarif Vekilliği Merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 2287 sayılı kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — Maarif Vekilliği merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 10 Haziran 1933 tarihli ve 2287 sayılı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

Ek madde — Maarif Vekilliğince yabancı memleketlere gönderilecek talebe müfettişleri elçilik nezdinde atase talebe müfettişi sıfatıyla buldukları memleketlerdeki elçiliklerin resmî heyetlerine dâhil olurlar ve bunlara 1843 sayılı kanunun 8 nci maddesiyle 1906 sayılı kanun gereğince maaş ve mümasil derecelerdeki Hariciye memurları için cetvelinde yazılı her mahalle göre, Hariciye Vekilliği tarafından tesbit edilen miktarları geçmemek üzere temsil tahsisatı verilir.

MADDE 2. — 2287 sayılı kanunun yirmi yedinci maddesine 2773 sayılı kanunun yedinci maddesiyle eklenen fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Sağlık, müzeler ve eski eserler, kütüphaneler, güzel sanatlar ve yabancı memleketlerde talebe işlerine bakacak müfettişler,

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Eğitim Bakanlığı merkez kuruluşu ve işleri hakkındaki 2287 sayılı kanuna ek kanun tasarısı

BRİNCİ MADDE — Millî Eğitim Bakanlığı merkez kuruluşu ve işleri hakkındaki 10 Haziran 1933 tarihli ve 2287 sayılı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

Ek madde — Millî Eğitim Bakanlığı; yabancı memleketlerin gerekli gördüğü merkezlerine, özel kanun ve yönetmeliklerine göre, bölgesindeki öğrenci işlerine bakmak, eğitim ve öğretim işleri dolayısıyla ilgili makam ve şahıslarla temasta bulunmak ve lüzum görülen konularda incelemeler yapmak üzere Eğitim müfettişleri göndermeye yetkilidir. Bu müfettişlikler için, 2287 sayılı kanunun 26 nci maddesinin 3 sayılı fıkrasındaki şarta uygun durumda aday bulunamazsa yapılacak tâyinlerde 2773 sayılı kanunun dokuzuncu maddesi hükmü uygulanabilir.

Yabancı memleketlerde görevlendirilen eğitim müfettişleri, buldukları merkezlerdeki elçiliklerin resmî kurullarına atase olarak girerler ve Dış Bakanlığının benzer derecelerdeki memurları için Dış Bakanlığınca özel cetveline göre ödenen miktarları geçmemek üzere temsil ödeneği alırlar.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Eğitim Bakanlığı merkez kuruluşu ve görevleri hakkındaki 2287 sayılı kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — Millî Eğitim Bakanlığı yabancı memleketlerin gerekli gördüğü merkezlerine özel kanunlarına göre, bölgelerindeki öğrenci işlerine bakmak, eğitim ve öğretim işleri dolayısıyla ilgili makam ve kişilerle temasta bulunmak gerek bakanlıkça ve gerek kendilerince lüzum görülen konularda incelemeler yapmak üzere öğrenci müfettişleri göndermeğe yetkilidirler. Bu müfettişlikler için, 2287 sayılı kanunun 26 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki şarta uygun durumda aday bulunmazsa yapılacak tâyinlerde 2773 sayılı kanunun dokuzuncu maddesi hükmü uygulanabilir.

Öğrenci müfettişleri buldukları merkezlerdeki elçilikler kurullarına atase olarak girerler ve Dış Bakanlığının eşit derecelerdeki memurları için Dış İşleri Bakanlığınca özel cetveline göre ödenen miktarları geçmemek üzere temsil ödeneği alırlar.

2287 sayılı kanunun 26 nci maddesindeki 3 sayılı fıkranın en az beş yıl öğretmenlik etmiş olmak kaydından müstesna tutulurlar. Ancak bu şekilde tâyin edilen müfettişlere bu vazifelerden ayrılmaya esas ihtisaslara göre iş verilir.

MUVAKKAT MADDE —
1944 mali yılı Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı A işaretli cetvelin Maarif Vekilliği kısmındaki 545 nci maaşlar faslıının (1) nci (Memurlar maaşı) maddesinin unvanı (Memurlar maaşı ve temsil tahsisatı) olarak değiştirilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

8. I. 1945

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	R. Türel
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	Hilmi Uran
Ha. V.	Mal. V.
H. Saka	N. E. Sumer
Mf. V.	Na. V.
Yücel	Sırrı Day
İk. V.	S. İ. M. V.
Fuad Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

İĞRETİ BİRİNCİ MADDE —
1944 bütçe yılı kanununa bağlı B işaretli cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı bölümündeki 545 nci maaşlar faslıının birinci «memurlar maaşı» maddesinin adı «Memur aylıkları ve temsil ödeneği» olarak değiştirilmiştir.

İĞRETİ İKİNCİ MADDE —
1944 Bütçe yılı kanununa ekli (D) işaretli cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı bölümündeki «yabancı memleketlerde talebe müfettişliği kâtiplikleri» ne ait kadrolar kaldırılmış ve yerine bu kanuna ekli cetveldeki kadrolar konulmuştur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayım tarihinden yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

	Cetvel	
	Sayı	Ücret
Yabancı memleketlerdeki eğitim müfettişlikleri kâtipleri	4	25
(Yabancı olabilirler. Yerinden seçilenler müfettişin teklifi ve elçinin uygun görmesi üzerine Millî Eğitim Bakanlığınca tâyin olunurlar.)	4	20

GEÇİCİ MADDE 1. — 1944 yılı Genel Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin 545 nci bölümünün birinci (Memurlar maaşı) maddesinin adı (memur aylıkları ve temsil ödeneği) olarak değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — 1944 yılı Genel Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Millî Eğitim Bakanlığı kısmının (Yabancı memleketlerde talebe müfettişliği kâtiplikleri) başlığı altındaki kadro yerine bu kanuna bağlı cetveldeki kadro konulmuştur.

MADDE 2. — Millî Eğitim Komisyonunun ikinci maddesi aynıyle.

MADDE 3. — Millî Eğitim Komisyonunun üçüncü maddesi aynıyle.